

Asia C-86/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

18.2.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Krajský soud v Brně (Tšekki)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

14.1.2020

Kantaja:

Vinařství U Kapličky s.r.o.

Vastaaja:

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

VÄLIPÄÄTÖS

Krajský soud v Brně (Brnon alueellinen tuomioistuin, Tšekki) on päättänyt [– –] asiassa, jossa on

kantajana **Vinařství U Kapličky s.r.o.**, [– –]
[– –]

ja
vastaajana **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, ústřední inspektorát**
[– –] Brno

ja joka koskee vastaajan 4.8.2016 [– –] tekemästä päätöksestä nostettua kannetta,

seuraavaa:

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle **esitetään** seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- 1) Onko viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta 27.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 nojalla myönnetty V I 1 -asiakirja, jossa on kolmannen maan hyväksytyn laitoksen todistus siitä, että tuote on tuotettu käyttäen OIV:n suosittelemia ja julkaisemia tai yhteisön sallimia viininvalmistusmenetelmiä, pelkkä hallinnollinen edellytys tuonnille Euroopan unionin alueella?
- 2) Onko unionin oikeus esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, joka sallii Moldovasta tuotujen viinien kauppiaan vapauttamisen hallinnollista rikkomusta, joka koskee muita kuin Euroopan unionissa sallittuja viininvalmistusmenetelmiä noudattaen valmistettujen viinien pitämistä kaupan, koskevasta vastuusta, jos kansalliset viranomaiset eivät voi osoittaa vääräksi kauppiaan osalta olettaa siitä, että viini on tuotettu noudattaen Euroopan unionin sallimia viininvalmistusmenetelmiä, mikä ilmenee Moldovan viranomaisten viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta 27.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 mukaisesti myöntämästä V I 1 -asiakirjasta?

II. Asian käsittelyä **lykätään. [alkup. s. 2]**

Perustelut:

I. Oikeudenkäynnin kohde

1. Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Inspektorátu v Brně (valtiollinen maatalous- ja elintarviketarkastuslaitos (Brnon tarkastuslaitos), Tšekin tasavalta) totesi päätöksellään 14.1.2016 [– –](jäljempänä ensimmäisen asteen päätös) kantajan syylliseksi viininviljelystä ja -valmistuksesta annetun lain nro 321/2004 (zákon o vinohradnictví a vinařství) (jäljempänä viininviljelystä ja -valmistuksesta annettu laki), sellaisena kuin se oli voimassa 31.3.2017 saakka, 39 §:n 1 momentin ff kohdassa tarkoitettuihin hallinnollisiin rikkomuksiin ja määräsi kantajalle 2 100 000 Tšekin korunan suuruisen sakon sekä velvoitti sen maksamaan laboratoriotutkimuksista aiheutuneet, 86 420 Tšekin korunan suuruiset kustannukset. Kantajan katsottiin syyllistyneen rikkomuksiin siten, että kantaja oli pitänyt kaupan Moldovasta peräisin olevia viinejä, jotka oli valmistettu viininvalmistusmenetelmällä, joka ei ole sallittu unionissa, ja oli siten rikkonut maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1308/2013 (jäljempänä

asetus N:o 1308/2013) 80 artiklan 2 kohdan a alakohtaa. Joissakin tapauksissa kantajan katsottiin rikkoneen myös asetuksen N:o 1308/2013 80 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, jonka mukaan tällaisia tuotteita ei saa pitää unionissa kaupan, jos ne eivät ole liitteessä VIII vahvistettujen sääntöjen, joissa sallitaan luonnollisen alkoholipitoisuuden lisääminen, kun se ei ylitä 3 tilavuusprosentin raja-arvoa, mukaisia. Kantaja valitti ensimmäisen asteen päätöksestä, ja vastaaja hylkäsi valituksen 4.8.2016 antamallaan päätöksellä [– –] (jäljempänä riidanalainen päätös) ja vahvisti siten ensimmäisen asteen päätöksen.

2. Kantaja nosti päätöksestä kanteen, jossa kantaja esittää muun muassa, että vastaaja ei ollut käsitellyt riittävästi kantajan esittämää vastuusta vapauttamista koskevaa edellytystä (joka koskee vapautusta tehdystä hallinnollisesta rikkomuksesta). Kantajan mukaan vapautus oli perusteltu siksi, että viinin mukana oli toimitettu Moldovan viranomaisten viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta 27.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 (jäljempänä asetus N:o 555/2008) nojalla myöntämä V I 1 -asiakirja. Viinin oli siten tarkastanut Euroopan unionin hyväksymä kansallinen viranomainen. Tästä syystä kantaja ehdotti hallinnollisessa menettelyssä V I 1 -asiakirjojen muodostamien todisteiden tutkimista tarkastettavien yksittäisten viinien osalta.
3. Vastaaja ei tutkinut V I 1 -asiakirjojen muodostamia todisteita hallinnollisessa menettelyssä (eikä pyytänyt kantajaa esittämään niitä), sillä se päättyi siihen tulokseen, että V I 1 -asiakirjat eivät ole riittävä peruste hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta vapauttamiseen (ilman, että kantaja luovuttaisi toimitetut viinierät laboratoriotutkimuksia varten).
4. Krajský soud v Brně tuli 26.4.2018 antamassaan tuomiossa [– –] siihen tulokseen, että käsiteltävässä asiassa ei voida periaatteellisella tasolla sulkea pois sitä, että kantaja vapautettaisiin hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta sillä perusteella, että kantaja oli luottanut V I 1 -asiakirjaan. Jos kolmannen maan hyväksytty laitos vakuuttaa V I 1 -asiakirjassa, että tuote on tuotettu noudattaen Euroopan unionin sallimia viininvalmistusmenetelmiä, on asiakirjaa koskevaa viiniä kaupan pitävän toimijan voitava luottaa tällaisen todistuksen todenmukaisuuteen. Krajský soud esitti myös muita tosiseikkoja, jotka on otettava huomioon arvioitaessa sitä, olisiko kantaja tosiasiallisesti vapautettava vastuusta, ja esitti lopuksi, että tämän seikan arvioimiseksi hallinnollisista asiakirjoista puuttuvat yksiselitteiset todetut tosiseikat. Kyseinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen ja palautti asian vastaajalle jatkokäsittelyä varten.
5. Nejvyšší správní soud (ylin hallintotuomioistuin, Tšekki) kumosi vastaajan kassaatiovalituksen perusteella 16.8.2018 antamallaan tuomiolla [– –] Krajský soud v Brněn 26.4.2018 [– –] antaman tuomion ja palautti asian Krajský soud v Brněn käsiteltäväksi. Ylin hallintotuomioistuin oli nimittäin tullut siihen tulokseen, että V I 1 -asiakirjan esittäminen ei ole riittävä peruste vastuusta

vapauttamiselle. Se kommentoi asiakirjan luonnetta mainitsemalla, että kyse on ainoastaan hallinnollisesta luvasta, joka oikeuttaa kyseisen viinin tuontiin Euroopan unionin alueella. **[alkup. s. 3]**

6. Tämän sitovan oikeudellisen näkemyksen perusteella Krajský soud hylkäsi kanteen 21.11.2018 antamallaan tuomiolla [– –]. Nejvyšší správní soud hylkäsi tätä seuraavan kassaatiovalituksen 27.3.2019 antamallaan tuomiolla [– –]. Kantajan tekemän perustuslakivalituksen perusteella Ústavní soud (perustuslakituomioistuin, Tšekin tasavalta) kumosi molemmat tuomiot 5.9.2019 antamallaan ratkaisulla [– –]. Ústavní soud totesi ensisijaisesti, että kantajan oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa oikeutta oli rikottu sen vuoksi, että Nejvyšší správní soud oli lähtökohtaisesti torjunut Krajský soudin oikeudelliset näkemykset, jotka koskivat V I 1 -asiakirjan sisältämän todistuksen sitovuutta unionin oikeuden välineenä, sillä Ústavní soudin mukaan Nejvyšší správní soud olisi voinut toimia niin vasta esitettyään ennakkoratkaisukysymyksen Euroopan unionin tuomioistuimelle.

II. Asiaa koskeva lainsäädäntö

7. Esitettyä ennakkoratkaisukysymystä koskevan kanneperusteen ytimessä on sellaista vapautusta (vapautus hallinnosta rikkomusta koskevasta objektiivisesta vastuusta eli vapautus syyllisyydestä huolimatta) koskevan kansallisen säännöksen tulkinta ja soveltaminen, jonka Ústavní soud ratkaisi käsiteltävän asian osalta olennaisilta osin edellä mainitussa ratkaisussa. Kyse on kokonaan kansallisesta säännöksestä, jolla ei ole otettu unionin lainsäädäntöä osaksi kansallista lainsäädäntöä. Ústavní soudin päätelmät, jotka ovat ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta sitovia, riippuvat osittain vastauksesta kysymykseen asetuksen N:o 555/2008 nojalla myönnetyn V I 1 -asiakirjan luonteesta. Ústavní soud viittasi siihen, että V I 1 -asiakirja on käsiteltävän asian kannalta merkittävä, ja korosti samalla, että sillä itsellään ei ole toimivaltaa arvioida unionin oikeuden soveltamisen asianmukaisuutta tai tulkita sen sisältöä määräävästi. Unionin oikeus on siis ratkaisevassa asemassa määriteltäessä sitä,, pitääkö ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen alkuperäinen näkemys (jonka puoleen myös Ústavní soud kallistui) paikkansa siltä osin kuin se katsoi, että V I 1 -asiakirja ei ole pelkkä hallinnollinen edellytys viinin tuonnille unionin alueella. Tästä näkökulmasta ratkaisevia ovat asetuksen N:o 555/2008 säännökset. Koska nyt käsiteltävässä asiassa on kyse sellaisesta hallinnollisesta rikkomuksesta koskevasta vastuusta vapauttamisesta, joka itse asiassa liittyy asetuksen N:o 1308/2013 rikkomiseen, tuomioistuin tuo esiin myös kyseisen asetuksen asiaa koskevat säännökset.

II. A. Kansallinen oikeus

8. Viininviljelystä ja -valmistuksesta annetun lain 39 §:n 1 momentin ff kohdan mukaan oikeushenkilö tai elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö syyllistyy tuotteen valmistajana tai tuotetta kaupan pitävänä toimijana hallinnolliseen rikkomukseen rikkoessaan velvollisuuttaan, josta säädetään viininviljelyä

ja -valmistusta sekä tuotteiden pitämistä kaupan koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä.

9. Viininviljelystä ja -valmistuksesta annetun lain 39 §:n 1 momentin mukaan oikeushenkilö ei ole vastuussa hallinnollisesta rikkomuksesta, jos se osoittaa, että se on kaikin keinoin, joita siltä voidaan odottaa, pyrkinyt estämään velvollisuuksien rikkomisen.

III. B. Unionin oikeus

10. Asetuksen (EY) N:o 555/2008 40 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Asetuksen (EY) N:o 479/2008 82 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettu todistus ja määrittelyseloste ovat samaa asiakirjaa, jonka
 - a) todistusosan laatii sen kolmannen maan viranomainen, josta tuotteet tulevat;
 - b) määrittelyselosteosan laatii sen kolmannen maan hyväksymä virallinen laboratorio, josta tuotteet tulevat.
11. Asetuksen (EY) N:o 555/2008 41 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Määrittelyselosteessa on oltava seuraavat tiedot:
 - a) viinien ja osittain käyneiden rypäleen puristemehujen osalta:
 - i) kokonaisalkoholipitoisuus tilavuusprosentteina;
 - ii) todellinen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina;
 - b) rypäleen puristemehujen ja viinirypälemehujen tiheys;
 - c) viinien, rypäleen puristemehujen ja viinirypälemehujen osalta: **[alkup. s. 4]**
 - i) kuiva-aineen kokonaismäärä;
 - ii) kokonaishappopitoisuus;
 - iii) haihtuvien happojen pitoisuus;
 - iv) sitruunahappopitoisuus;
 - v) rikkidioksidin kokonaispitoisuus;
 - vi) lajien välisistä risteytyksistä saatujen lajikkeiden risteytykset (suorat tuottavat hybridit tai Vitis vinifera -lajiin kuulumattomien lajikkeiden risteytykset). ”

12. Asetuksen (EY) N:o 555/2008 43 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jokaisesta yhteisöön tuotavaksi tarkoitettu erästä on laadittava todistus ja määrittelyseloste samalle V I 1 -lomakkeelle.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu todistus on laadittava V I 1 -lomakkeelle, jonka malli esitetään liitteessä IX. Sen allekirjoittavat sekä 48 artiklassa tarkoitettun virallisen laitoksen että hyväksytyn laboratorion virkamies.”

13. Asetuksen (EY) N:o 555/2008 48 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa: ”Komissio laatii ja pitää ajan tasalla kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten tiedonantojen perusteella luetteloita niiden laitosten, laboratorioden ja viinintuottajien nimistä ja osoitteista, joilla on valtuudet myöntää V I 1 -asiakirjoja.”
14. Asetuksen (EY) N:o 555/2008 51 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Jos jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset epäilevät, että kolmannesta maasta peräisin oleva tuote ei ole asetuksen (EY) N:o 479/2008 82 artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen, niiden on ilmoitettava tästä viipymättä komissiolle.”
15. Asetuksen N:o 555/2008 liitteessä IX on V I 1 -lomakkeen malli, jonka 9 kohdassa on seuraava teksti, josta on valittava asiaankuuluvat tiedot merkitsemällä ne X:llä: Edellä mainittu tuote ⁽³⁾ ☐ on / ☐ ei ole tarkoitettu ihmisravinnoksi, täyttää yhteisön viinituotteiden määritelmiä tai luokkia koskevat edellytykset ja on tuotettu käyttäen ☐ OIV:n suosittamia ja julkaisemia / ☐ yhteisön sallimia viininvalmistusmenetelmiä ⁽³⁾. Tekstin viite ⁽³⁾ tarkoittaa ohjetta asiaankuuluvan kohdan merkitsemisestä X:llä. Lyhenteellä OIV tarkoitetaan kansainvälistä viini- ja viiniköynnöstoimistoa [L’Organisation Internationale de la Vigne et du Vin].
16. Asetuksen (EY) N:o 1308/2013 80 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Liitteessä VII olevassa II osassa lueteltuja tuotteita ei saa pitää unionissa kaupan, jos
- a) ne on valmistettu viininvalmistusmenetelmällä, joka ei ole sallittu unionissa;
 - b) ne on valmistettu viininvalmistusmenetelmällä, joka ei ole sallittu kansallisella tasolla; tai
 - c) ne eivät ole liitteessä VIII vahvistettujen sääntöjen mukaisia.”

III. Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17. Kuten tuomioistuin on jo edellä esittänyt, esitettyä ennakkoratkaisukysymystä koskevan kanneperusteen ytimessä on hallinnosta rikkomusta koskevasta vastuusta vapauttamista koskevan kansallisen säännöksen tulkinta ja soveltaminen. Ústavní soud (perustuslakituomioistuin) antoi asiaa koskien kysymykseen sitovan lausunnon, mutta sillä varauksella, ettei sillä ole toimivaltaa tulkita sitovasti unionin oikeutta. Ústavní soudin päätelmien lähtökohtana on näkemys, että asetuksen N:o 555/2008 nojalla myönnetty V I 1 -asiakirja ei ole

pelkkä hallinnollinen edellytys viinin tuonnille Euroopan unionin alueella. Tässä kysymyksessä Ústavní soud kallistui ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen 26.4.2018 antamassaan tuomiossa [– –] esittämän oikeudellisen näkemyksen kannalle.

III. A. V I 1 -asiakirjan luonne

18. V I 1 -asiakirjan luonteen osalta ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin on aikeissa pysyä ensiksi esittämässään näkemyksessä, jota se aikoo tarkentaa Ústavní soudin päätelmien valossa.
19. Ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen mukaan V I 1 -asiakirjaa ei voida rajata pelkäksi tullia varten olevaksi hallinnolliseksi muodollisuudeksi, jonka perusteella viinikauppias ei voisi arvioida tuodun viinin laatua. Asetus N:o 555/2008 perustuu nimittäin tietyssä määrin **[alkup. s. 5]** Euroopan unionin luottamukseen kolmansien maiden hyväksymien laitosten todistuksia kohtaan, ja näissä todistuksissa laitokset vahvistavat, että tuote on tuotettu Euroopan unionin sallimilla viininvalmistusmenetelmillä (tai vastaavilla OIV:n suositamilla viininvalmistusmenetelmillä).
20. Asetuksesta N:o 555/2008 ei käy suoraan ilmi, että Euroopan unioni hyväksyisi kolmansien maiden laitokset tai laboratoriot, jotka voivat myöntää V I 1 -asiakirjan, tai muulla tavoin antaisi niille suostumuksensa. Komissio pitää ainoastaan asetuksen nojalla yllä luetteloa laitoksista, jotka kolmansien maiden mukaan voivat myöntää asiakirjoja. Hyväksynnän antaa kolmas maa, ei Euroopan unioni. Toisaalta asetus ei voi korvata kansainvälisen julkisoikeuden alaan kuuluvia toimia, eikä siinä näin ollen esimerkiksi säädetä kolmannen maan suhteesta Euroopan unioniin. Asetus ei tästä syystä anna kolmannelle maalle oikeutta minkä tahansa laitoksen ilmoittamiseen, mikäli Euroopan unioni ei hyväksy sitä kansainvälisen julkisoikeuden alaan kuuluvalla toimella (vaikka kyse olisikin implisiittisestä menettelystä). Ainakin kirjaamalla kolmannen valtion valtuuttaman laitoksen asetuksen N:o 555/2008 48 artiklan mukaiseen luetteloon Euroopan unioni hyväksyy kyseisen laitoksen laitokseksi, jolla on valtuudet myöntää todistuksia, jotka unioni hyväksyy.
21. Asetuksen N:o 555/2008 III osaston säännösten tarkoituksena ja erityisesti viinituotteiden mukana toimitettavien asiakirjojen standardoinnin tarkoituksena vaikuttaa olevan näiden tuotteiden kansainvälisen kaupan helpottaminen kansainväliselle kaupalle tyypillisellä välineellä (ja Euroopan unionissa myös peruseriaatteella, johon tavaroiden vapaa liikkuvuus perustuu), nimittäin todistuksia hyväksymällä eli tässä tapauksessa hyväksymällä kolmannen maan standardoidussa V I 1 -asiakirjassa myöntämän todistuksen.
22. Krajský soudilla ei tästä syystä ole epäilystäkään siitä, etteikö Euroopan unioni asetuksen N:o 555/2008 säännöksillä ja kirjaamalla hyväksytyt laitokset asetuksen 48 artiklan mukaiseen luetteloon osoittaisi luottamustaan näiden laitosten antamia todistuksia kohtaan ja etteikö se myös hyväksyisi niiden antamia todistuksia

ilman, että olisi tarpeen täyttää muita vaatimuksia. Tällainen luottamus ei luonnollisesti voi olla rajaton, ja asetuksessa itsessäänkin jo huomioidaan se, että tätä luottamusta voidaan käyttää väärin (ks. esim. 51 artikla). Tällaisessa tapauksessa Euroopan unioni pystyy suojelemaan yhteismarkkinoita kansainvälisen julkisoikeuden toimilla ilman, että sen on tarpeen ryhtyä mahdollisesti pitkäkestoiseen unionin lainsäädäntömenettelyyn. On siis selvää, että Euroopan unionilla on tarvittaessa mahdollisuus tulla väliin hyvinkin operatiivisesti, ja mikäli se ei toimi niin, voidaan olettaa, että se edelleen luottaa kolmansien maiden hyväksytyihin laitoksiin, jotka on kirjattu asetuksen N:o 555/2008 48 artiklan mukaiseen luetteloon.

23. Vastaaja esitti jälkeensä useita asiakirjoja, joiden tarkoituksena on osoittaa, että Tšekin hallinnolliset viranomaiset ovat varoittaneet komissiota Moldovasta tuotavien viinien ”ongelmallisuudesta” ja että asiasta on käyty Tšekin ja Moldovan välillä useita kahdenvälisiä keskusteluja. Asiakirjoista käy ilmi ensisijaisesti vain Tšekin viranomaisten toimet vasta pääasian kohteena olevien hallinnollisten rikkomusten jälkeen. Ne eivät kuitenkaan saata kyseenalaiseksi sitä, etteikö Euroopan unioni yleisesti ottaen luottaisi edelleen moldovalaisen hyväksytyin laitoksen myöntämiin todistuksiin. Oli komission reaktion puuttuminen sitten tarkoituksellista tai vain seurausta puutteellisesta viestinnästä Tšekin kansallisten viranomaisten kanssa, Tšekin kansallisten viranomaisten oma pyrkimys vaikuttaa moldovalaisen vientiviinitestaukseen ja V I 1 -asiakirjoissa olevien todistusten myöntämiseen hyväksytyin laitoksen toimintatapoihin ei voi millään tavalla muuttaa V I 1 -asiakirjan luonnetta. Lisäksi on syytä huomauttaa, että väitetyn Moldovasta tuotavien viinien ”ongelmallisuuden” varsinainen laajuus ei ole ennakkoratkaisupyyntöön esittäneen tuomioistuimen tiedossa, eikä tarkasteltavassa hallinnollisessa menettelyssä selvinnyt tältä osin tarkempia yksityiskohtia (ei varsinkaan selvinnyt tarkemmin, missä määrin kantajan olisi pitänyt tietää tästä ongelmallisuudesta).
24. Edellä mainitun perusteella ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin katsoo, että V I 1 -asiakirja ei ole pelkästään tullia varten oleva hallinnollinen muodollisuus ja että asiakirjan sisältämä todistus voi saada viinikauppiaassa aikaan vaikutelman siitä, että tuotu viini täyttää tietyt laatustandardit. **[alkup. s. 6]**

III. B. Kansallisen oikeuden soveltamisen vaikutukset

25. Siltä varalta, että Euroopan unionin tuomioistuin yhtyy edellä esitettyyn oikeudelliseen näkemykseen, Krajský soud pitää tarpeellisenä selvittää tämän oikeudellisen näkemyksen aiheuttamia todellisia vaikutuksia kansallisen lainsäädännön, erityisesti viininviljelystä ja -valmistuksesta annetun lain 40 §:n 1 momentissa tarkoitetun vastuusta vapauttamisen, myöhempään soveltamiseen.
26. Alustavana päätelmänä, jonka edellä mainitun oikeudellisen näkemyksen perusteella esitti ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin ja sen jälkeen Ústavní soud, on se, että toimija voidaan vapauttaa Euroopan unionin sallimien viininvalmistusmenetelmien vastaisesti tuotetun viinin kaupan pitämiseen liittyvää

hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta V I 1 -asiakirjan sisältämän todistuksen perusteella. Tällaisen todistuksen hankkimisen voidaan katsoa merkitsevän kaikkien sellaisten toimenpiteiden tekemisenä, joita asianomaiselta henkilöltä voidaan odottaa velvollisuuden rikkomisen estämiseksi. Jos lainsäädäntö perustuu siihen, että Euroopan unioni luottaa kolmansien maiden hyväksytyjen laitosten V I 1 -asiakirjassa myöntämien todistusten todenmukaisuuteen, on silloin vain hankalasti perustellen oikeutettua vaatia V I 1 -asiakirjalla varustetuilla viineillä kauppaa harjoittavilta toimijoilta, että ne eivät luottaisi todistuksiin, vaan varmistaisivat niiden todenmukaisuuden. Lisätutkimusten vaatiminen näiltä toimijoilta (mikäli ei ole kohtuullista syytä epäillä todistuksen todenmukaisuutta) on täysin asetuksen N:o 555/2008 III osaston sääntelyn tarkoituksen vastaista. Kyseisen sääntelyn sisällyttäminen asetukseen olisi nimittäin täysin turhaa, jos viinikauppaa harjoittavien toimijoiden olisi omatoimisesti esitettävä muunlainen sisällöllisesti vastaava todistus Euroopan unionin viinin laadulle asettamien vaatimusten täyttymisestä.

27. Jos kolmannen maan hyväksytty laitos vakuuttaa V I 1 -asiakirjassa, että tuote on tuotettu noudattaen Euroopan unionin sallimia viininvalmistusmenetelmiä (tai vastaavia OIV:n suositamia viininvalmistusmenetelmiä), asiakirjaa koskevaa viiniä kaupan pitävän toimijan on voitava luottaa tällaisen todistuksen todenmukaisuuteen. Ei ole kuitenkaan tärkeää, ettei itse todistuksessa ole ilmoitettu, millaisia konkreettisia analyysejä on tehty ja millaisin tuloksin.
28. On kuitenkin korostettava sitä, ettei hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta vapauttamisen mahdollisuus tarkoita sitä, että V I 1 -asiakirjalla, johon asianomainen todistus sisältyy, varustetuilla viineillä kauppaa harjoittavat toimijat olisivat automaattisesti vapautettuja Euroopan unionin hyväksymien viininvalmistusmenetelmien rikkomiseen liittyviä hallinnollisia rikkomuksia koskevasta vastuusta. Jotta voitaisiin arvioida, riittääkö konkreettisessa tapauksessa vastuusta vapauttamiseen luottamus V I 1 -asiakirjan sisältöön, tapauksen kaikki tosiseikat on otettava huomioon. Viinikauppaa harjoittava kauppias voi V I 1 -asiakirjan perusteella yleisellä tasolla oikeutetusti olettaa, että viini täyttää asianmukaiset laatuvaatimukset. Selville voi kuitenkin tulla tosiseikkoja, jotka konkreettisessa tapauksessa osoittavat tällaisen olettaman vääräksi tai jotka estävät viinin yhdistämisen asianomaiseen V I 1 -asiakirjaan.
29. Samoin kuin Euroopan unionin luottamus todistusten todenmukaisuuteen ei ole rajaton (ks. esim. asetuksen N:o 555/2008 51 artiklan mukaisen menettelyn mahdollisuus, johon liittyvät komission kolmansien maiden hyväksytyihin laitoksiin kohdistamat toimenpiteet), myöskään viinikauppaa harjoittavan kauppiaan luottamus todistuksen todenmukaisuuteen ei voi olla rajaton. Todistukseen luottamista ei tästä syystä voida pitää kaikkien toimenpiteiden tekemisenä siinä tapauksessa, että hallinnolliseen rikkomukseen syyllistynyt henkilö on tiennyt tai hänen oli objektiivisesti arvioiden pitänyt tietää, että tuotu viini ei todennäköisyydellä, jota ei voida sivuuttaa, täytä viininvalmistusmenetelmille asetettuja vaatimuksia.

30. Kuten Ústavní soud esitti näkemyksessään, konkreettisessa tapauksessa on arvioitava, tehdäänkö tarkastus viinin tuojan vai sen jälleenmyyjän kohdalla, tehdäänkö se välittömästi tuonnin jälkeen vai merkittävän ajan kuluttua, ja ilmeneekö sellaisia viitteitä, jotka voivat asettaa V I 1 -asiakirjan sisältämän todistuksen kyseenalaiseksi. Tällaisten viitteiden osalta todistustaakka on kuitenkin hallinnollisella viranomaisella, jos seurauksena voi olla hallinnollinen rangaistus.
31. Ústavní soudin mukaan ensisijaisesti hallinnollisen viranomaisen on näytettävä toteen mahdolliset epäilyt siitä, että tarkastettu viini ei ole samaa viiniä, josta V I 1 -asiakirjan sisältämä todistus on annettu, eli että viiniä on mahdollisesti käsitelty jollakin tavalla todistuksen myöntämisen jälkeen. Jos tällaiset [alkup. s. 7] epäilykset perustuisivat konkreettisiin tosiseikkoihin, viinikauppaa harjoittavan kauppiaan olisi osoitettava ne vääriksi, jotta kyseinen viini voitaisiin yhdistää asianmukaiseen V I 1 -asiakirjaan. Vain silloin voi kauppiaan olettamalla, jonka mukaan viini täyttää laatuvaatimukset ja joka liittyy V I 1 -asiakirjaan, olla tosiasiallinen peruste.
32. Käsiteltävään asiaan liittyvässä hallinnollisessa menettelyssä kantaja ei esittänyt konkreettisia V I 1 -asiakirjoja, vaan ehdotti niitä ainoastaan todisteeksi. Hallinnolliset viranomaiset eivät kuitenkaan vaatineet asiakirjoja nähtäväksi, koska niitä ei pidetty tarpeellisina pääasiassa tehtävän päätöksen kannalta. Vaikka esitetyt kysymykset vaikuttavat tämän seikan valossa teoreettisilta, niihin annettava vastaus on merkittävä tuomioistuimen päätöksen kannalta. Jos V I 1 -asiakirja olisi nimittäin viinin tuonnin kannalta luonteeltaan pelkästään hallinnollinen muodollisuus, eikä viinikauppaa harjoittava kauppias voisi muodostaa sen perusteella minkäänlaista olettaa viinin laadusta, kyseisessä hallinnollisessa menettelyssä ei olisi edes tarpeen vaatia konkreettisia V I 1 -asiakirjoja. Seurauksena olisi kyseisen kanneperusteen perusteettomuus. Mutta jos V I 1 -asiakirja ei ole pelkästään hallinnollinen muodollisuus, sovelletaan Ústavní soudin yksiselitteistä päätelmää siitä, että tämän asiakirjan hankkimisen seurauksena olisi kantajan vapauttaminen vastuusta ja että hallinnollisten viranomaisten olisi pitänyt tarkastella ja arvioida tapauksen konkreettiset tosiseikat määrittääkseen, onko kantaja todella vapautettu hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta vai ei. Seurauksena olisi hallinnollisen päätöksen kumoaminen siten, että seuraavassa hallinnollisen viranomaisen käsittelyssä olisi jatkettava näiden tosiseikkojen tarkastelua ja arviointia.

III. C. Vapautusta koskevan kansallisen säännöksen yhdenmukaisuus unionin oikeuden kanssa

33. Vaikkei ennakkoratkaisupyyntöä esittäneellä tuomioistuimella ole epäilystä siitä, etteivätkö edellä mainitut kansallisen lainsäädännön soveltamisen vaikutukset olisi yhdenmukaisia unionin oikeuden kanssa, se haluaa kuitenkin esittää toisen kysymyksen erityisesti siksi, että voitaisiin välttyä siltä, että ennakkoratkaisukysymys ymmärrettäisiin liian suppeasti sen vuoksi, että tehdään virheellinen rajaus sen osalta, missä määrin käsiteltävässä asiassa on kyse unionin

oikeuden tulkinnasta ja missä määrin puhtaasti kansallisen lainsäädännön tulkinnasta. Lisäksi vastuusta vapauttamisen mahdollisuus koskee välillisesti myös viininvalmistusmenetelmiä koskevien unionin sääntöjenkin, erityisesti asetuksen N:o 1308/2013 80 artiklan 2 kohdan, täytäntöönpanoa. Tästäkin syystä tuomioistuin pitää aiheellisenä, että unionin tuomioistuin ottaisi kokonaisuudessaan kantaa V I 1 -asiakirjan luonteen lisäksi myös ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen (ja Ústavní soudin) oikeudelliseen näkemykseen kansallisen lainsäädännön soveltamisesta laajemmassa mittakaavassa.

34. Koska unionin oikeuden näkökulmasta on yhdentekevää, kuinka yksiselitteisesti kansallinen säännös on esitetty lakitekstissä, tuomioistuin esittelee toista kysymystä koskevan, käsiteltävässä asiassa sovellettavan konkreettisen kansallisen säännöksen, joka perustuu yhtäältä viininviljelystä ja -valmistuksesta annetun lain 40 §:n 1 momentin säännöksiin ja toisaalta Ústavní soudin muodostamaan näkemykseen käsiteltävästä asiasta. Ústavní soudin päätöksentekokäytännön luonne huomioon ottaen voidaan tätä kansallista säännöstä pitää käsiteltävässä asiassa lopullisena ja kaikkia tuomioistuimia sitovana. Kansallinen säännös, jonka yhdenmukaisuudesta unionin oikeuden kanssa tuomioistuin esittää kysymyksen, voidaan tiivistää seuraavasti: Moldovasta tuotujen viinien kauppias voidaan vapauttaa hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta, joka koskee muita kuin Euroopan unionissa sallittuja viininvalmistusmenetelmiä noudattaen valmistettujen viinien pitämistä kaupan, jos kansalliset viranomaiset eivät voi osoittaa vääräksi kauppiaan osalta olettaa siitä, että viini on tuotettu noudattaen Euroopan unionin sallimia viininvalmistusmenetelmiä, mikä ilmenee Moldovan viranomaisten komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 mukaisesti myöntämästä V I 1 -asiakirjasta.
35. Kuten edellä on todettu, mainitun säännöksen soveltamisessa on otettava huomioon useita tosiseikkoja, ja lisäksi siihen liittyy useita poikkeuksia. Toisen kysymyksen kannalta on olennaista, onko hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta vapauttaminen edellä mainittujen tosiseikkojen perusteella lähtökohtaisesti mahdotonta unionin oikeuden näkökulmasta, eli onko unionin oikeudessa tällaisen säännöksen soveltamiselle muita esteitä, joita kansallisten viranomaisten on arvioita. **[alkup. s. 8]**
36. Koska tuomioistuimen mielestä esitetyn kansallisen säännöksen soveltamiselle ei ole esteitä (mikäli unionin tuomioistuin päätyy näkemykseen, että V I 1 -asiakirja ei ole pelkästään tullia varten oleva hallinnollinen muodollisuus), se ei pidä tämän päätelmän lisäperustelujen esittämistä tarpeellisenä.

IV. Päätelmät

37. Edellä mainittujen seikkojen perusteella Krajský soud v Brně esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset.

- 1) Onko viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta 27.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 nojalla myönnetty V I 1 -asiakirja, jossa on kolmannen maan hyväksytyn laitoksen todistus siitä, että tuote on tuotettu käyttäen OIV:n suosittelemia ja julkaisemia tai yhteisön sallimia viininvalmistusmenetelmiä, pelkkä hallinnollinen edellytys tuonnille Euroopan unionin alueella?
 - 2) Onko unionin oikeus esteenä sellaiselle kansalliselle säännökselle, joka sallii Moldovasta tuotujen viinien kauppiaan vapauttamisen hallinnollista rikkomusta koskevasta vastuusta, joka koskee muita kuin Euroopan unionissa sallittuja viininvalmistusmenetelmiä noudattaen valmistettujen viinien pitämistä kaupan, jos kansalliset viranomaiset eivät voi osoittaa vääräksi kauppiaan osalta olettaa siitä, että viini on tuotettu noudattaen Euroopan unionin sallimia viininvalmistusmenetelmiä, mikä ilmenee Moldovan viranomaisten viinialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 479/2008 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä tukiohjelmien, kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan, tuotantokyvyn ja viinialan tarkastusten osalta 27.6.2008 annetun komission asetuksen (EY) N:o 555/2008 mukaisesti myöntämästä V I 1 -asiakirjasta?
38. [– –] [kansallisen lainsäädännön mukainen menettelyvaihe]
- [– –] [muutoksenhakukeinoista ilmoittaminen]
- Brno, 14.1.2020
- [– –] [allekirjoitus]